

§ 138

Dnr 2016/00465

Remiss Regional indelning - tre nya län (SOU 2016:48) - yttrande

Kommunstyrelsens beslut

Kommunstyrelsen beslutar ställa sig bakom förslaget till ny länsindelning och benämningen av dessa och bifogar nedanstående synpunkter:

Utredningens förslag

Förslaget med förändrad länsindelning förefaller logisk, väl motiverat, utifrån att syftet med att nuvarande länsindelning avsåg att den skulle utgöra administrativ gräns för den statliga förvaltningen och att den idag endast i mycket blygsam utsträckning fullgör det ursprungliga syftet. Det är av särskild vikt att den statliga förvaltningen i största möjliga utsträckning anpassas till den nya länsindelningen.

Det är vidare angeläget att regionaliseringsprocess som inleddes med bildande av Västra Götalands och Skåne län fullföljs för att förutsättningarna för de olika länen ska balanseras. I dagsläget har de tre storstadsregionerna mer än hälften av Sveriges befolkning vikt ger en betydande konkurrens fördel när det gäller bl. a resurstilldelning och påverkansmöjlighet.

Ansvar och resurser för det regionala utvecklingsansvaret ska ligga i de nya regionerna. Den möjlighet till insyn, delaktighet och demokratisk förankring för det regionala tillväxtarbetet, som ges möjlighet till via ett direktvalt parlament, är en väsentlig faktor för de mindre kommunerna.

Beträffande genomförandetidpunkt så förordas en så skyndsam process som möjligt.

Centralisering

Den regionbildning som i förslaget avser Svealands län har inte en lika tydlig huvudort som t ex Skåne län och uppstår en betydande geografisk yta. Det är därför viktigt att det inte sker en koncentration av ledningen för de nya regionerna till ett begränsat antal orter utan att förutsättningar för och stimulans till ges till ett utvecklat geografiskt decentraliserat förhållningssätt. Samma förhållningssätt bör råda beträffande Länsstyrelsernas verksamhet. Sätet för den nya Regionen respektive den nya Länsstyrelsen kan med fördel

Kommunstyrelsen

ligga i olika orter. Övriga statliga myndigheter kan med fördel fördela sina säten över hela de nya regionerna.

Utgångspunkten att utgå från befintliga samverkansmönster vid en förändrad regional indelning är rimligt. Det som inte tas upp är att just den nya regionala indelningen kan komma att kräva samverkanslösningar mellan dagens län som inte finns idag och att en förutsättning för detta är en väl utbyggd/fungerande infrastruktur.

Geografiskt stora avstånd

De stora avstånden i den nya länsbildningen leder till att fysiska möten försvåras mellan enskilda och myndigheter. Avstånden försvårar även för fritidspolitiker att delta i arbetet vilket på gott och ont kan leda till en professionalisering av politikerrollen. Det av kommittén framlyfta behovet av att genom nya arbetsformer finna former för att vitalisera demokratin behöver därför stimuleras. Här behöver digitaliseringsens möjligheter utnyttjas till fullo.

Beträffande kopplingen mellan ett större läns förmåga att ansvara för hälso- och sjukvården så leder specialisering till att det riskerar bli större avstånd till just den specialiserade vården vilket innebär att kraven på infrastrukturen ökar för att den upplevda kvaliteten inte ska försämrans för den enskilda invånaren.

Hälso- och sjukvård

Specialiseringen får heller inte leda till en utarmning av hälsocentralernas förutsättningar att driva primärvård. I ett längre perspektiv så kan behovsbilderna förändras. Ett scenario som ses är med fler människor med kroniska sjukdomar vilket ställer större krav på primärvården.

Förslag till beslut under sammanträdet

Hans Jonsson (C) yrkar bifall till kommunstyrelseförvaltningens förslag.

Fredrik Engh (SD) yrkar att remissvaret avslås.

Beslutsgång

Kommunstyrelsens ordförande ställer Hans Jonssons (C) bifallsyrkande mot Fredrik Enghs avslagsyrkande och finner att kommunstyrelsen antar det.

Reservation

Sverigedemokraterna reserverar sig mot beslutet och har inkommit med en skriftlig reservation (se bilaga 1).

Kommunstyrelsen

Protokollsanteckning Kristdemokraterna (se bilaga 2)

Protokollsanteckning Centerpartiet (se bilaga 3)

Protokollsanteckning Moderaterna (se bilaga 4)

Sammanfattning av ärendet

Ovanåkers kommun har beretts möjlighet att yttra sig kring delbetänkandet Regional indelning – tre nya län (SOU 2016:48) senast den 6 oktober. Förslaget innebär för Ovanåkers kommuns del att ett nytt län bildas, ”Svealands län”. I det nya länet så ska dagens Dalarnas, Gävleborgs, Södermanlands, Uppsala, Västmanlands och Örebro län ingå.

Ovanåkers kommun förslag till yttrande innebär att kommunen ställer sig bakom förslaget till ny länsindelning och benämningen samt bifogar synpunkter kring utredningens förslag, risk för centralisering, geografiskt stora avstånd samt hälso- och sjukvård.

Ärendet

Regeringen beslutade den 2 juli 2015 att tillsätta en kommitté med uppdrag att föreslå en ny läns- och landstingsindelning som innebär att Sverige delas i väsentligt färre län och landsting. Uppdraget innebär att förslagen ska vara utformade så att de kan träda i kraft senast den 1 januari 2023. I uppdraget ingår också att undersöka om det är möjligt och lämpligt att besluta om en eller flera indelningsändringar som kan träda i kraft den 1 januari 2018 gällande nya länsstyrelser och 1 januari 2019 gällande motsvarande landsting.

Ett sådant förslag presenteras i det delbetänkande Regional indelning – tre nya län (SOU 2016:48) som lämnades till regeringen under juni månad 2016. Förslaget är att de förändringar som ska ske från 1 januari 2018 för de nya länen och för landstingen den 1 januari 2019 och är att följande län bildas:

- Norrlands län genom en sammanläggning av Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län och landsting.
- Svealands län bestående av dagens Dalarnas, Gävleborgs, Södermanlands, Uppsala, Västmanlands och Örebro län
- Västra Götalands län som bildas genom en sammanläggning nuvarande Västra Götalands län och Värmlands län.

Kommunstyrelsen

Utgångspunkterna för kommittén har således varit att skapa:

- Jämnstarka län och landsting vilket innebär att befolkningens storlek är viktig för att kunna möta befolkningens behov och förväntningar samt framtidens utmaningar.
- Kapacitet att bygga strukturer för regional utveckling vilket handlar om att kunna upprätta, vidmakthålla och utveckla forskningsmiljöer och kompetenscentra samt att kunna fördela resurser och genomföra nödvändiga investeringar.
- Förmåga att ansvara för det regionala hälso- och sjukvårdssystemet. Tanken är att varje landsting ska ha förmåga att själva ansvara för hela hälso- och sjukvårdssystemet inklusive regionsjukvården. Det sker idag en omfattande samordning mellan landstingen inom ramen för landets sex sjukvårdsregioner. Denna samordning är dock en relativt långdragen och ineffektiv process som måste ske i två steg, eftersom vart och ett av landstingen måste fatta beslut för egen del.
- Utgå från befintliga samverkansmönster, vilket möjliggör en samling kring en gemensam agenda och mobilisera utvecklingskraft genom att dessa mönster ofta är förankrade i befolkningen och därigenom skapa legitimitet för en ny länsindelning.

Myndigheter under regeringen är skyldiga att svara på remissen medan övriga instanser inbjuds att yttra sig, däribland samtliga kommuner. Kommittén avser att återkomma med återstående nya län i det kommande slutbetänkandet.

Ovanåkers kommun lägger följande yttrande på och kring utredningen:

Ovanåkers kommun ställer sig bakom förslaget till ny länsindelning och benämningen av dessa och bifogar nedanstående synpunkter:

Utredningens förslag

Förslaget med förändrad länsindelning förefaller logisk, väl motiverat, utifrån att syftet med att nuvarande länsindelning avsåg att den skulle utgöra administrativ gräns för den statliga förvaltningen och att den idag endast i mycket blygsam utsträckning fullgör det ursprungliga syftet. Det är av särskild vikt att den statliga förvaltningen i största möjliga utsträckning anpassas till den nya länsindelningen.

Det är vidare angeläget att regionaliseringsprocess som inleddes med bildande av Västra Götalands och Skåne län fullföljs för att förutsättningarna för de olika länen ska balanseras. I dagsläget har de tre storstadsregionerna mer än hälften av Sveriges befolkning vilket ger en betydande

Kommunstyrelsen

konkurrensfördel när det gäller bl. a resurstilldelning och påverkansmöjlighet.

Ansvar och resurser för det regionala utvecklingsansvaret ska ligga i de nya regionerna. Den möjlighet till insyn, delaktighet och demokratisk förankring för det regionala tillväxtarbetet, som ges möjlighet till via ett direktvalt parlament, är en väsentlig faktor för de mindre kommunerna.

Beträffande genomförandetidpunkt så förordas en så skyndsam process som möjligt.

Centralisering

Den regionbildning som i förslaget avser Svealands län har inte en lika tydlig huvudort som t ex Skåne län och uppstår en betydande geografisk yta. Det är därför viktigt att det inte sker en koncentration av ledningen för de nya regionerna till ett begränsat antal orter utan att förutsättningar för och stimulans till ges till ett utvecklat geografiskt decentraliserat förhållningssätt. Samma förhållningssätt bör råda beträffande Länsstyrelsernas verksamhet. Sätet för den nya Regionen respektive den nya Länsstyrelsen kan med fördel ligga i olika orter. Övriga statliga myndigheter kan med fördel fördela sina säten över hela de nya regionerna.

Utgångspunkten att utgå från befintliga samverkansmönster vid en förändrad regional indelning är rimligt. Det som inte tas upp är att just den nya regionala indelningen kan komma att kräva samverkanslösningar mellan dagens län som inte finns idag och att en förutsättning för detta är en väl utbyggd/fungerande infrastruktur.

Geografiskt stora avstånd

De stora avstånden i den nya länsbildningen leder till att fysiska möten försvåras mellan enskilda och myndigheter. Avstånden försvårar även för fritidspolitiker att delta i arbetet vilket på gott och ont kan leda till en professionalisering av politikerrollen. Det av kommittén framlyfta behovet av att genom nya arbetsformer finna former för att vitalisera demokratin behöver därför stimuleras. Här behöver digitaliseringsens möjligheter utnyttjas till fullo.

Beträffande kopplingen mellan ett större läns förmåga att ansvara för hälso- och sjukvården så leder specialisering till att det riskerar bli större avstånd till just den specialiserade vården vilket innebär att kraven på infrastrukturen ökar för att den upplevda kvaliteten inte ska försämrans för den enskilda invånaren.

Kommunstyrelsen

Hälso- och sjukvård

Specialiseringen får heller inte leda till en utarmning av hälsocentralernas förutsättningar att driva primärvård. I ett längre perspektiv så kan behovsbilderna förändras. Ett scenario som ses är med fler människor med kroniska sjukdomar vilket ställer större krav på primärvåden.

Beslutsunderlag

Regional indelning – tre nya län SOU 2016:48

Tjänsteskrivelse Christer Engström, 2016-09-26

Beslut skickas till

För kännedom: Finansdepartementet

Bilaga 1, reservation Sverigedemokraterna:

Sverigedemokraterna reserverar sig mot förslaget till remissvar. Förslaget att rita om Sveriges karta ger inte svar på avgörande frågor om vad storregioner ska vara bra för, det saknas konsekvensanalyser och det finns inga belegg för att varken den regionala utvecklingen eller sjukvården skulle bli bättre utan snarare motsatsen. Främst av allt är idén om storregioner en reform som flyttar beslut längre från medborgarna och minskar förståelsen för den verklighet som människor lever i. Det saknas exempelvis samband mellan en regions storlek och kvalitet i sjukvården. I den mån det finns ett samband mellan en regions storlek och kvaliteten inom sjukvården är det till mindre regioners fördel.

När det gäller centralisering och exemplet Skåne finns det mycket att lära. När Region Skåne bildades blev det en kompromiss som innebar att ledningen decentraliserades och spreds ut över flera orter. Följden blev ineffektivitet och att olika områden inte visste vad de andra gjorde. Region Skåne har sedan etappvis centraliserats mot Malmö för att effektivisera arbetet och minska kostnaderna för skattebetalarna. Att tro att ett Region Svealand skulle tvingas agera likadant är naivt och verklighetsfrånvänt.

Den kritiska massa som utredarna talar om är egentligen inget annat än ökade resurser och det trollar man inte fram genom att rita om kartor. För det behövs fler arbetstillfällen och ökat skatteunderlag.

Till sist vill vi lyfta fram demokratiaspekten:

Eftersom det saknas bestående fördelar både för kommunen, regionen och dess medborgare att bilda en storregion ska större genomgripande omorganisationer föregås av folkomröstning och en större debatt.

För Sverigedemokraterna

Fredrik Engh (SD)

Bilaga 2, protokollsanteckning Kristdemokraterna:

Tidpunkt för införande

Med anledning av att det är en mycket omfattande förändring vill vi se ett genomförande först år 2023. Tiden behövs till att förbereda och planera för hur tjänstemannaorganisationen och likaledes den politiska sådan ska se ut. Regionbildningen genomförs då samtidigt i hela landet av de landsting som inte redan gjort förändringen.

Jennie Forsblom (KD)

Bilaga 3, protokollsanteckning Centerpartiet:

Sammanfattning

Vi instämmer i huvudsak till förslaget om en ny regional indelning och att ett Svealandslän bildas. För att säkerställa att regionbildningen ska bli mer än nya streck på kartan anser vi att det behövs tydligare skrivningar om hur makt och resurser ska överföras till Svealands-regionen. För att en Svealandsregion ska kunna skapa tillväxt i hela regionen behöver man verktyg för att kunna göra detta. Ska det kunna erbjudas likvärdig service i hela landet behöver även statens roll bli tydligare i betänkandet. Hur makt och resurser ska flyttas från stat till region men även till kommun för att styrkeförhållandena mellan landets olika delar utjämnas borde beskrivas tydligare.

Det regionala utvecklingsansvaret ska vara en av de främsta uppgifterna för regionen och dess regionala självstyrelseorgan. Det innebär att de valda regionpolitikerna får beslutanderätt över tillväxtfrågor, EU-program och en större del av anslagen för infrastruktur. Bättre infrastruktur, transporter och utveckling inom arbetslivet driver på utvecklingen av större arbetsmarknadsregioner. Vi vill att Svealandsregionen ska få verktyg att arbeta med dessa frågor. Det handlar om sådant som kompetensförsörjning, integrationsåtgärder och innovationsfrågor.

Vi vill att Svealandsregionen ska ta över uppgifter som har stor betydelse för utvecklingen av näringslivet också på landsbygden. Det gäller bland annat delar av landsbygdsprogrammet. Mycket av förutsättningarna för utveckling av ekonomi och näringsliv avgörs på lokal nivå. Därför är det självklart att utvecklingsarbetet måste ske i samverkan med lokala företag och regionens kommuner. Vi vill att kommunerna i Svealandsregionen får ett reellt inflytande över de frågor som berör dem.

Det är självklart att det ska finnas tillgång till vård i hela regionen. Med rätt politisk inriktning kan en Svealandsregion ge de mindre sjukhusen bättre möjligheter att utvecklas. Specialiserad vård ska inte enbart centraliseras till universitetssjukhusen; närsjukhus och mindre sjukhus måste också få behålla och utveckla sina expertområden. Vi ser att det finns en potential att minska på de administrativa kostnaderna och omfördela dessa resurser inom hälso- och sjukvården till kärnverksamheten.

Kommunstyrelsen

En viktig del av reformen handlar om att staten ska bli mer effektiv. Statliga myndigheter med verksamhet lokalt och regionalt måste samverka bättre med övriga samhället. Det gäller allt från exempelvis Trafikverket och Arbetsförmedlingen till Lantmäteriet, Polisen och strukturfondsprogrammen. Länsstyrelserna och de statliga sektorsmyndigheterna ska ha en gemensam regional indelning som överensstämmer med de nya regionerna. Vi menar att den statliga regionala indelningen måste vara en del av beslutet om regionbildningen och inte komma i ett senare skede. Ett beslut om att statliga myndigheter ska ha samma geografi som de nya folkvalda regionala självstyrelseorganen möjliggör en sammanhållen, demokratisk och rationell planering av offentliga verksamheter.

Länsstyrelsens roll bör förändras till att få en utpräglad tillsynsfunktion.

Det också viktigt att statliga myndigheter utlokaliseras till de delar av Svealandsregionen där den statliga närvaron idag är svag. Vi ser gärna en ökad statlig närvaro i vårt nuvarande arbetsmarknadsområde Södra Hälsingland.

Avslutningsvis vill vi understryka att vi definitivt säger nej till tvingande kommunsamman-slagningar som en följd av regionaliseringen. Det måste istället bli lättare för kommuner att samverka med varandra.

Om regionen får dessa verktyg kan vi skapa en stark Svealandsregion som kan bestämma mer över sin egen utveckling och framtid, och som kan skapa förutsättningar för en effektiv infrastruktur, samt ökad tillväxt och jobb i hela regionen.

Yrkar

Att Bifalla Tjänsteutlåtandet på Kommunstyrelsen i Ovanåkers kommun 2016-10-04

Att Lägga denna bilaga till protokollet

Edsbyn 2016-10-04

Ingrid Olsson (C)

Hans Jonsson (C)

Kommunstyrelsen

Björn Mårtensson (C)

Bilaga 4, protokollsanteckning Moderaterna:

Woxnadalens Moderater avstyrker förslaget till ny länsindelning, där Gävleborgs län föreslås ingå i bildandet av den nya Svealandsregionen.

I den föreslagna regionindelningen är det 64 kommuner som ska samråda med Regionen, till skillnad mot dagens 10 kommuner. Konsekvensen blir att Ovanåker kommuns inflytande över viktiga regionala frågor som berör kommunen minskar och viktiga beslut flyttas längre bort från medborgarna. Vi kan även konstatera att den föreslagna Regionen får en väldigt stor geografisk yta där inomregionala förutsättningar skiljer sig avsevärt åt. Vi ser med oro att Ovanåker och Hälsinglands intressen försvagas och marginaliseras i föreslagen regionindelning, vilket inte är önskvärt.

Även Länsstyrelsen är en viktig samarbetspart med kommunen och i ett storlän där dess säte riskerar att flyttas från dagens Gävleborgs län, försvinner lokalkännedomen hos tjänstemännen och beslutsfattare, vilket inte är önskvärt. Detta fenomen kan vi redan se när Polismyndigheten ändrar sin organisation och centraliserar viktiga ledningsfunktioner till Uppsala.

I Indelningskommitténs arbete lyfts arbetsmarknadsregionerna fram som en viktig del vid bildandet av nya regioner. Ovanåker har inte gemensam arbetsmarknadsregion med de övriga län som föreslås ingå i den nya storregionen. Vi ser därför inte att arbetsmarknaden för Ovanåker förbättras med den föreslagna regionindelningen, utan tvärtom försämras den.

Regionaliseringen av sjukvården anförts som ytterligare ett viktigt argument för ny regionindelning. Vi ser dock med oro vad som kommer att hända med sjukvården i Hälsingland om förslaget genomförs med kommande rationaliseringar som följd. Hudiksvall och Bollnäs sjukhus är viktigt för att tillhandahålla en nära och tillgänglig sjukvård. Sjukhusen har även en viktig betydelse för en mångsidig arbetsmarknad i Hälsingland, vilket heller inte berörs i delbetänkandet. Om neddragningar sker på sjukhusen kommer det påverka kommunens arbetsmarknad negativt.

Infrastrukturen, som idag hanteras av Trafikverket och Region Gävleborg, utgör en viktig del för att öka tillväxten i Hälsingland. Emellertid ser vi med stor oro på kommande insom riskerar att hamna i de södra delarna av den tänkta storregionen, som har större befolkningsunderlag. Ett scenario som

Kommunstyrelsen

går emot intentionerna med ny regionindelning, nämligen att hela landet ska leva.

Ur ett demokratiskt perspektiv kan vi även konstatera att det inte skett någon dialog med medborgarna i Ovanåkers kommun, varken från Region Gävleborgs eller Indelningskommitténs sida. Vid en sådan omfattande reform som den föreslagna nya regionala indelningen är, anser vi att det är viktigt att det sker i dialog med kommuninvånarna och en väl förankrad demokratisk process. Om nu Regeringen väljer att genomföra den föreslagna reformen, föreslår vi att tidpunkten flyttas till 2023 och inte 2019 – detta för att möjliggöra en förändring i kontrollerad takt.

Mikael Jonsson (M)

Gruppledare